

Nummer 92 (2006-2)

Officieel orgaan

van de

Filatelistenvereniging
"NOVIOPOST"

te

Nijmegen

verschijnt 4x per jaar

IN DIT NUMMER

Het Bekertoernooi

Machinestempels deel 2

Gedachtegang van een verzamelaar

inschrijffnummer K.v.K. 40145615

REDACTIE

Redactieadres:

F. v.d. Puttestraat 27
6535 WD Nijmegen
Tel. 024-3562711

Expedië:

J.H.M. Furer

Redactie:

J. Spijkerman
J. Mulder

Foto 's: J. Rozie

Grafische vormgeving:

W. Resink

Programma 1^e helft 2006

dinsdag 16 mei, middagbijeenkomst

maandag 22 mei

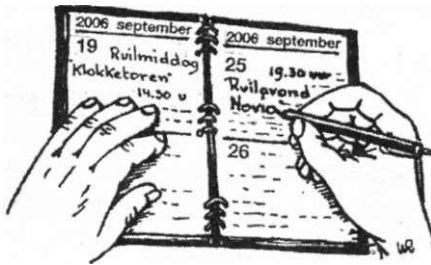
regionale ruilavond, thema Oostenrijk en Zwitserland

vrijdag 2 juni: ledenavond

dinsdag 20 juni, middagbijeenkomst van 14.00-16.30

maandag 26 juni

regionale ruilavond, thema Engeland en Gebieden

Alle bijeenkomsten vinden plaats in "de Klokketoren", Slotemaker de Bruineweg (hoek Muntweg), Nijmegen (tel. 024-3552649).

Aanvang middagbijeenkomsten 14.30 uur, zaal open 14.00 uur. Regionale ruilavonden van 19.30 uur tot 22.00 uur.

Aanvang gewone bijeenkomsten 20.00 uur, zaal open 19.00 uur.

Op alle gewone bijeenkomsten is er een veiling met goede kavels. Daarnaast is er een presentie, bis en gewone verloting.

De bijeenkomsten van de jeugd zijn van 19.00 uur tot 20.30 uur op de vrijdag 9 juni 2006.

Hoge onderscheiding voor auteur

Op de Algemene Ledenvergadering van de NBFV in Ede (22 april 2006) ontving Jos M.A.G. Stroom de Costerus-medaille. Deze medaille is de hoogste onderscheiding die we in de Nederlandse filatelie kennen. Hij wordt toegekend aan personen die zich buitengewoon verdienstelijk gemaakt hebben door wetenschappelijke navorsingen of gepubliceerde bijdragen op filatelistisch gebied.

Jos Stroom is vanaf de oprichting lid van Noviopost. Hij is bekend als auteur op het gebied van poststempels en postmechanisatie. In Novioposta verschijnt van zijn hand momenteel een serie artikelen onder de titel "Machinestempels als verzamelgebied".

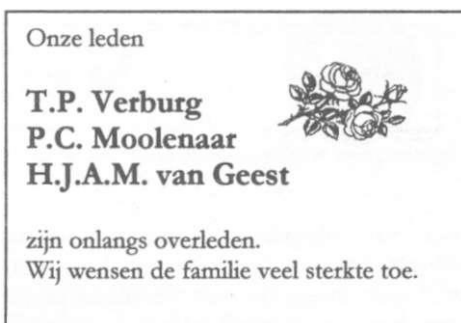
Ledennieuws

Opgezegd

464 F.J. Derksen
767 L. Engelen
1032 F.W. Wooninck
281 J.F.M. Bergmans
??? E.M. Derksen Kuster

Nieuwe leden

979 E.G. van Elk

Johan Rozie †

Ons bereikte het droevige bericht dat Johan Rozie is overleden.

Johan was lid van onze vereniging vanaf 16-01-1992.

Wij zullen hem nog lang in onze herinneringen houden als iemand die nooit op de voorgrond trad maar altijd klaar stond om te helpen.

Als fotograaf van onze vereniging was hij er altijd bij om zijn plaatjes te schieten, nooit werd er tevergeefs een beroep op hem gedaan.

En als je dan het resultaat zag was het altijd perfect

en tot in de puntjes verzorgd, eerst als foto later op CD.

Johan is 71 jaar geworden.

Wij wensen zijn familie veel sterkte toe om dit grote verlies te dragen.

Bestuur Filatelistenvereniging Noviopost.

Twée maal goud in Ede

Tussen de vele inzenders op de tentoonstelling FILA-EDE 2006 (21-23 april) waren ook verschillende leden van Noviopost. We hebben niet alle resultaten gehoord, maar in elk geval zijn twee van onze medeleden bekroond met goud.

Jo Toussaint verdiende goud met "Een paradijs voor olifant en iedereen", zijn thematische collectie met als onderwerp het Chobe National Park in Botswana.

Johan Diesvelds "Briefkaarten van Britse gebieden in Centraal Afrika" werd met goud bekroond in de categorie postwaardestukken.

Veiling

Voor onze volgende grote veiling in het najaar kunt u tot 1 september bij onze veilingmeester een lijst inleveren. Deze lijst dient te worden aangeleverd als een Excel-sheet in een door de vereniging gemaakt formaat. Voor degene die voor de eerste keer een lijst wil inleveren, dient daarvoor contact op te nemen met de veilingmeester.

Als u geen ervaring hebt met dit soort zaken of niet over een computer beschikt, kunt u de veilingmeester om raad vragen. Wees daar wel snel mee om nog voldoende tijd te hebben om de lijst klaar te maken.

De floppy's met Excel-sheets moeten uiterlijk 1 september in het bezit zijn van de veilingmeester. Zijn adres is:

H. Pierlo, Oliemolen 5 , 7041 BR 's Heerenberg, tel. 0314-661433

Verslag van de extra ingelaste ledenvergadering gehouden op 3 maart 2006.

De (interim) voorzitter de heer W.Goossens opent de vergadering met een hartelijk welkom voor alle aanwezigen.

Hij deelt mede dat er tijdens deze vergadering maar een agendapunt is, en dat is het kiezen van een nieuwe voorzitter.

Alvorens over te gaan tot dat agendapunt, had de voorzitter nog enige opmerkingen aangaande het verslag van de kascontrolecommissie 2004/2005.

Dit voorgelezen verslag tijdens de Jaarvergadering d.d. 13 januari 2006 is bij het bestuur alsmede bij sommige leden negatief overgekomen en hij hoopt dat in de toekomst dergelijke verslagen eerst in overleg met het bestuur worden besproken.

Vervolgens het agendapunt.

Op de Jaarvergadering gehouden op 13 januari 2006 is de heer A.F.Buitenhuis voorgesteld, om de nieuwe voorzitter van onze vereniging te gaan worden.

De (interim)voorzitter laat de vergadering weten dat er zich geen andere kandidaten hebben aangemeld voor de functie van nieuwe voorzitter.

En stelt voor de Hr. A.F.Buitenhuis met directe ingang te benoemen tot de nieuwe voorzitter van de Filatelistenvereniging "NOVIOPOST", te Nijmegen.

Onder applaus ging de vergadering met het voorstel akkoord.

De (interim) voorzitter de heer W.Goossens overhandigde hierna de voorzittershamer aan de nieuwe voorzitter de Hr. A.F.Buitenhuis, en wenst hem veel succes toe in zijn nieuwe functie.

De nieuwe voorzitter dankt de leden voor het vertrouwen wat ze in hem stellen, en zegt toe zich voor honderd procent in te zetten voor de vereniging.

De (interim) voorzitter sluit de vergadering, en wenst al de aanwezigen een prettige voortzetting van de avond.

A.G.van den Berg.

Bekertoernooi 2006

Dit jaar werd voor de vijfde keer het Bondsbekertoernooi georganiseerd door onze vereniging Noviopest. Het bekertoernooi was een onderdeel van de jaarlijkse postzegelpromotiedag "Postzegel Totaal".

De voorzitter van de Nederlandse Bond van Filatelisten-Vereinigingen, de heer T. Koek, opende de dag. Hij uitte in zijn openingswoord zijn zorg over het teruglopende aantal leden van de Bond, ongeveer 1600 leden per jaar. Op dit moment zijn er 35.000 leden. Er moet nog meer aandacht komen voor de jeugd. Sommige bestuurlijke organisaties hebben alleen oog voor hun eigen vereniging en te weinig oog voor de filateliewereld daarbuiten. Het organiseren van een categorie-1-tentoonstelling is goed voor de contacten, ook met het buitenland. Hij deed een oproep aan de aangesloten verenigingen om lid te blijven van de Bond en niet - vanwege een contributieverhoging van € 1,05 - uit te treden.

Daarna ging de heer Koek in op het Bekertoernooi. Dat groeit en bloeit sinds Noviopest het organiseert. Dit jaar is het een internationaal toernooi met deelnemers uit Nederland, België, Duitsland en Zwitserland. Hij ziet al uit naar 2008, het jaar waarin de Bond 100 jaar bestaat.

Algemene filatelie

Emissie Nederland 1907

De heer J. de Laet hield zijn lezing met de titel 'De enige emissie Nederland van 1907' over de postzegels uit 1907 waarop M.A. de Ruyter is afgebeeld. De uitgifte

was ter gelegenheid van zijn 300-jarige geboortedag in 1607. Er zijn drie waardes uitgegeven: $\frac{1}{2}$, 1 en $2\frac{1}{2}$ ct. Het afbeelden van een niet-staatshoofd was alleen mogelijk op postzegels met lage waardes, onder 3 cent. De zegels waren alleen geldig voor binnenlands gebruik. De eerste dag van geldigheid was zaterdag 23 maart, de laatste dag was 31 mei 1907. De heer De Laet toonde veel verschillende soorten afstempelingen op deze De Ruyter-postzegels en noemde daarbij de namen van de afstempelingen.

De jury had onder meer een opmerking over de door de heer De Laet genoemde Martinstempels.

Een mysterieuze brief

De heer C. van der Horst hield een boeiende voordracht met de titel 'Het raadsel rond een mysterieuze brief uit de Tweede Wereldoorlog is opgelost'. De voordracht ging over zijn zoektocht om te achterhalen hoe het kon dat een brief uit Engeland, met Engelse postzegels gefrankeerd, met datum oktober 1940, aankwam in Nederland. Omdat tijdens de Tweede Wereldoorlog de postverbinding tussen Engeland en Nederland verbroken was, lijkt het onmogelijk dat een dergelijke brief aangekomen zou zijn. De Britse censuur zou deze brief direct tegengehouden hebben. Echter op de achterzijde van de brief zit een Duitse censuurstrook. Hieruit blijkt dat de brief in ieder geval de Duitse censuur in Frankfurt bereikt heeft. Jaren later vond de heer Van der Horst nog een brief met Engelse postzegels gefrankeerd, met een Engels én een Duits censuurstempel. Het Engels censuurstempel bleek een aanwijzing. Dit stempel werd gebruikt door het Nederlandse leger in Engeland. Door uitgebreid onderzoek in de archieven van het leger kwam hij erachter dat er in de oorlog van eind september 1940 tot februari 1941 een regeling voor Nederlandse militairen heeft bestaan om post te verstaren. Eigenlijk ging post uit Engeland alleen via het Rode Kruis, maar dan konden er maar 25 woorden op een kaart.

Engelsen hadden de mogelijkheid om post naar bezette gebieden te sturen door de post naar de postbus van de firma Cook te sturen. Deze organisatie zorgde voor verzending naar Portugal. Daar gingen er Portugese postzegels op. Vanuit Portugal kwam de post dan via de Duitse censuur in Frankfurt op de plaats van bestemming. Voor de Nederlandse militairen in Engeland werd iets dergelijks geregeld. De brieven, gefrankeerd met Engelse postzegels, werden bij de commandant ingeleverd. Die zorgde voor de censuur én voor verzending, waarschijnlijk ook via Portugal vanwege het Duitse censuurstempel Frankfurt.

Duitsland liet deze wel post door. De censuur gebruikte de inhoud van de brieven om te weten hoe de burgers dachten. De brieven die op deze manier naar het bezette Nederland gingen, bevatten als afzender op de envelop rang, naam en

nummer van de militairen. Dat was niet zo handig, dus daarom werd later de regeling weer veranderd.

Oordeel van de jury: leuk onderwerp, goede studie, goed gebracht.

Krakon, 1846-1945

De heer J. Mulder nam ons mee naar Kraków, de voormalige hoofdstad van Polen. In 1846 werd Kraków ingelijfd bij Oostenrijk. Er worden vanaf die tijd Oostenrijkse stempels en Oostenrijkse aantekenstrookjes gebruikt (geel met zwarte tekst). Oostenrijk begint op 6 augustus 1914 de oorlog tegen Rusland. Dit was dus de tijd van de censuur en de veldpost.

Aan het eind van de eerste wereldoorlog trekken Duitsland en Oostenrijk zich terug uit Polen. Omdat Polen nog geen eigen postzegels heeft, worden Oostenrijkse postzegels met opdruk pocztą polską gebruikt. Hiervan zijn ook veel vervalsingen bekend. Er zijn ook veel postzegels met de opdruk porto op bestaande zegels. Polen was van december 1918 tot december 1921 nog steeds in oorlog. Er was namelijk wel vrede gesloten met het Westen, maar niet met Rusland. Dus ook uit deze periode zijn censuurstempels bekend, uit Kraków. De heer Mulder toont ook verschillende poststukken uit de periode tot de tweede wereldoorlog. In die oorlog hebben de Nazi's veel postzegels met afbeeldingen van Kraków gedrukt. Ook bestaan veel gelegenheidsstempels uit deze periode.

Oordeel van de jury: in het begin zou het verhaal nog uitgebreid kunnen worden met port aanduidingen op de brieven.

Nederlandse kleinrondstempels

De heer C. van Hoek, die al 43 jaar in Zwitserland woont, heeft onderzoek gedaan naar Nederlandse tweeletter- en kleinrondstempels. De titel van zijn voordracht was dan ook '(Oud?) nieuws over de Nederlandse kleinrondstempels'

Hij is het op verschillende punten niet eens met de conclusies van Cees Janssen op zijn CD "Handboek Nederlandse Poststempels", met name op het voorkomen van stempels met een dikke buitencilinder. Al veertig jaar geleden heeft hij aan de Bond gemeld dat hij 70 aanvullingen had op de toen bekende kleinrondstempels. Daar is nooit wat mee gedaan. Vandaar zijn benaming 'oud nieuws'.

De heer Van Hoek lette bij zijn huidige onderzoek van de stempels op de elementen grootte, letterhoogte en lengte van de plaatsnaam. Hij kopieerde cirkels van verschillende groottes op transparante folie. Om de grootte van de kleinrondstempels te bepalen, legde hij de folie op deze stempels. Om de lengte van de plaatsnaam te bepalen, trekt hij een lijn langs de bovenkant van de maandaanduiding en vergelijkt de plaatsen waar deze lijn de plaatsnaam snijdt.

Hij onderzocht tienduizenden stempels van Amsterdam, 's Gravenhage, Rotterdam, 's-Hertogenbosch, Apeldoorn en Nijmegen, waarbij hij alleen volledige plaatsnaamafdrukken

gebruikte. Uit zijn onderzoek komen heel veel gegevens naar voren voor de stempels uit de verschillende steden. Zo vond hij vijf groottes van kleinrondstempels, en per grootte ook meerdere verschillende stempels. In verschillende tijdsperiodes vond hij ook stempels met een dikke buitencilinder. Ook van na 1877 vond hij nog nieuwe kleinrondstempels. Hij pleit ervoor om de tweeletterstempels en de kleinrondstempels te zien als varianten van hetzelfde stempeltje. Zodoende ontstaat een groep 'de kleine uurstempels'. Dan is een echt boek mogelijk op basis van een echte database.

De jury geeft in overweging de lengte van de plaatsnaam op een andere, nauwkeuriger, manier te bepalen, bijvoorbeeld met een cirkeltje en een gradenboog. Ze wijst bovendien op een gevaar: de dikke buitencilinder kan ook veroorzaakt zijn door een uitgesleten stempel.

De jury voor 'Algemene Filatelie', die bestond uit L. Goofers (voorzitter, NBFV), F. de Bruin (AVC) en J. Spijkerman (Noviopost), kwam tot de volgende eindbeoordeling:

4. J. de Laet - 193 p.

3. en 2. J. Mulder en C. van Hoek - beiden 223 p.

1. C. van der Horst - 252 p. Winnaar.

Het is de vierde keer dat de heer Van der Horst het algemene deel van het bekertoernooi heeft gewonnen.

Thematische filatelie

Perzië, 100 jaargeleden

Koenraad Bracke hield zijn voordracht 'Er was eens 100 jaar geleden in Perzië...' over het dagelijks leven in Perzië een eeuw geleden. In Perzië werd toen een prachtige reeks postwaardestukken uitgegeven met foto's uit die tijd. Door die foto's komen we veel te weten.

De foto's op de postwaardestukken zijn gemaakt door een Armeense Rus, Antoine Sevruquin. Hij groeide op in Teheran, waar zijn vader op de ambassade werkte. Na het overlijden van zijn vader keerde zijn moeder met haar zeven kinderen terug naar Georgië, waar zij vandaan kwam. Antoine bestudeerde schilderkunst, maar was meer geïnteresseerd in fotografie. Samen met twee broers begon hij fotograferend aan een tocht door het Midden-Oosten. In Teheran werd hij de meest gewilde fotograaf. Hij fotografeerde overal, maakte met iedereen contact. Hij mocht bijvoorbeeld ook fotograferen in harems. Deze foto's waren in het Westen zeer geliefd. In zijn foto's

komen ook allerlei godsdienstige elementen voor, zoals joodse, bijbelse, islamitische, enz.

De foto's die voor de postwaardestukken zijn gebruikt, maakte hij rond 1890. Er zijn 65 verschillende postwaardestukken, 24 met een verticale foto, 24 met een horizontale foto en nog 15 met twee foto's. Aan de hand van de afbeeldingen én een vergelijkbare recente foto uit het huidige Iran vertelde de heer Bracke over verschillende godsdiensten en verschillende volkeren, over ruïnes, steden, tuinen, kastelen, opiumarbeiders, zijdefabricage, Perzische tapijten en nog veel meer.

Oordeel van de jury: schitterende stukken. Het niet-filatelistisch materiaal mag wat minder.

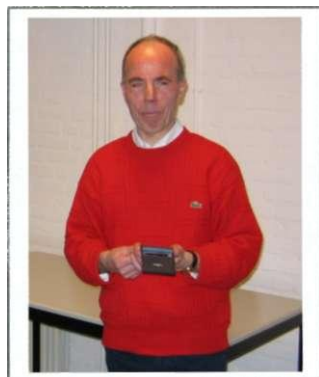
Latijn, ook uw taal!

De heer W.J. Cools vertelde enthousiast zijn verhaal over het Latijn. Het Latijn ontstond meer dan 2500 jaar geleden in Rome. Gedurende eeuwen was het Latijn de moedertaal van de Romeinen. Zij veroverden grote delen van West-Europa en verspreidden daar hun taal. Toen het West-Romeinse Rijk ten onder ging was het Latijn inmiddels de taal van de kerk. Bij de verspreiding van de Christelijke eredienst, werd ook het Latijn naar gebieden gebracht waar de Romeinen zelf nooit geweest waren. Er waren scholen waar in het Latijn werd onderwezen. In de Middeleeuwen werden de Heilige Geschriften en andere geschriften in het Latijn overgeschreven. In de vijftiende en zestiende eeuw ontstond er een beweging van humanisten. Zij vonden dat het Latijn te gewoon werd. Zij ijverden voor het Latijn als taal voor ontwikkelden, gezagsdragers en wetenschappers, dus voor alle communicatie in het Latijn. Zo schreef Hugo de Groot (rond 1600) zijn traktaat in het Latijn en ook wetenschappers als Copernicus (rond 1500) schreven in het Latijn. Met de ontdekkingsreizigers werd ook het Latijn naar de nieuwe wereld gebracht. Vanaf 1700 wordt het nationaal bewustzijn groter en gaan de moderne talen het Latijn overvleugelen.

De heer Cools concludeert dat het Latijn de moeder aller talen is. Ook nu nog is het Latijn de eerste taal in het Vaticaan. Artsen, apothekers en biologen gebruiken het Latijn nog steeds in alle wetenschappelijke benamingen. Het Latijn is een bondige taal zonder lidwoorden, waardoor er bondige uitdrukkingen en namen zijn voor elke gelegenheid. Het geeft ons veel voorbeelden van uitdrukkingen die nog steeds gebruikt worden zoals citius - altius - fortius bij de Olympische Spelen (sneller - hoger - sterker). Als laatste noemde de heer Cools nog de Romaanse talen waar veel woorden rechtstreeks uit het Latijn zijn ontstaan.

Ook veel Nederlandse woorden vinden hun oorsprong in het Latijn.

Oordeel van de jury: een grandioze voordracht die het winnen van de beker volkomen waard is.

Thailand

De heer A. Maes vertelde over Thailand in zijn lezing met de titel 'Op ontdekkingsstocht door Thailand'. Vroeger heette Thailand Siam. Koning Bhoemibol is de langst regerende koning ter wereld, hij regeert al 60 jaar! De heer Maes nam de toehoorders mee op een 5000 kilometer lange reis door Thailand aan de hand van Thaise postzegels. De reis startte in Bangkok. De heer Maes nam daar een taxi om bij de belangrijkste bezienswaardigheden te komen. Hij liet aan de chauffeur weten waar hij naar toe wilde door de postzegel te tonen van de bezienswaardigheid. Na Bangkok ging het noordwaarts waar de ruïnes van de koningsstad Ayutthaya en de brug over de rivier Kwai bezocht werden. Daarna volgden nog een grote waterdam, pittoreske watervallen, velden met Mexicaanse zonnebloemen, rijstvelden, olifanten, vlinderparadijzen en orchideeënkwekerijen, waar 1 miljoen bloemen per week worden geëxporteerd. Ook een bezoek aan de panda's in de dierentuin van Chiang Mai hoorde bij de reis. De heer Maes vond de aandacht voor deze twee panda's te groot, omdat hierdoor andere dieren worden verwaarloosd. Hierna kwamen het Puket van vóór de Tsunami, Thaise gerechten, Thais boksen en nog veel meer aan bod, voordat het nieuwe vliegveld van Bangkok werd opgezocht voor de terugreis. Oordeel van de jury: het was een wervend verhaal voor de filatelie. Filatelistisch zou het nog uitgebouwd kunnen worden.

Die Gewürzroute

Deze lezing had de titel 'Die Gewürzroute, oder Der Seeweg nach Indien' en werd in het Duits gehouden door W. Driever. Kruiden en specerijen zijn een belangrijke drijfveer geweest voor de tochten naar Indië. Vooral de kostbare zwarte peper was zeer geliefd. Aan het eind van de vijftiende eeuw ging men op zoek naar mogelijkheden om Indië over zee te bereiken in plaats van over land. De tocht werd afgelegd met zeilschepen. De techniek was belangrijk: een windroos voor de windrichting, snelheidsmeting overdag (touw met knopen) en 's nachts, mogelijkheden om de tijd te meten, het kompas, zeekaarten, plaatsbepaling aan de hand van het zuiderkruis of de poolster. Heel veel technische ontwikkelingen hebben zo bijgedragen aan het ontdekken van de zeeweg naar Indië.

Op 8 juli 1497 vertrok Vasco da Gama uit Portugal en na een lange zeereis van elf maanden kwam hij in Indië aan. Hij was de eerste Europeaan die van West naar Oost reisde over zee.

Ongeveer honderd jaar later werd in Nederland de VOC opgericht. Met de goede vloot van deze firma werden veel reizen gemaakt.

Onlangs is er een regatta gehouden ter herdenking van de route. De heenreis ging via Kaap de Goede Hoop, maar de terugreis ging via het Suezkanaal.

Oordeel van de jury: goede, grote verscheidenheid aan filatelistisch materiaal.

De misdaden van het Hitler-fascisme, 1933-1945

Dit was de titel van de lezing van de heer R. Ijspeerd. Zijn verhaal begon bij het afbranden van het parlamentsgebouw van de Rijksdag in 1933. Direct na de brand werd gezegd dat de brand aangestoken was door de communisten. Vierduizend vakbondsmensen en tegenstanders werden door de Nazi's opgepakt en

gevangengezet. De Nederlandse communist Marinus van der Lubbe werd als schuldige aangewezen en kreeg de doodstraf. In 1933 werden ook al concentratiekampen ingericht, zoals Dachau en Esterwegen. In concentratiekampen moesten gevangenen postzegels plakken op hun post, 6 pfennig, terwijl het tarief voor een vouwbrief 12 pfennig was. In de krijgsgevangenenkampen konden gevangenen hun post portvrij versturen. De heer Ijspeerd toonde brieven van en aan gevangenen in de verschillende concentratiekampen en hij vertelde ook over de achtergrond van deze gevangenen. Zo toonde hij een kaart die was verstuurd uit het kamp Mauthausen door een bij een razzia in Enschede opgepakte bekende. Ook de brief

die als antwoord op de kaart naar deze gevangene in Mauthausen werd gestuurd, toonde hij. Op de envelop stond de Duitse aantekening dat deze persoon unbekannt was, de brief kwam dus retour afzender. Achteraf bleek dat deze gevangene binnen een maand na aankomst in Mauthausen vermoord was.

Oordeel van de jury: buitengewoon indrukwekkend verhaal. Het was doodstil in de zaal. De titel lijkt de inhoud van de lezing niet helemaal te dekken. Het verhaal ging hoofdzakelijk over de concentratiekampen.

De jury voor 'Thematische Filatelie', die bestond uit P. van den Bold (voorzitter, NBFV), H.C. Stoop (AVC) en J.W. Diesveld (Noviopost), kwam tot de volgende eindbeoordeling:

A.Maes - 219 p

R. Ijspeerd - 230 p

W. Driever - 244 p

K. Bracke - 249 p

W.J. Cools - 264 p.

De heer Cools ontving de beker voor de beste thematisch filatelistische lezing voor de derde keer. Hij mag de beker nu houden.

EXAMEN

Vol trots besteeg ik weer het ros
en gaf het beest de sporen,
de teugels had ik lekker los,
ik voelde mij herboren.
Ik had het zelf nu in de hand
ha-ha, niets kon mij nu nog hind'ren,
de wereld was mijn vaderland
en ik, ik voelde mij een van gods kind'ren.

Ik jubelde van top tot teen
niets kon mijn pret bederven.
Vandaag zou ik zo naar het scheen,
dat document verwerven.
Al was de man hiernaast mij bleek
ik zou mijn kalmté wel bewaren,
ik zag wel hoe hij naar me keek,
want ik was nog niet zo erg ervaren.

En zie, reeds bij de eerste bocht
was daar een and're ruiter.
Ik vroeg me af wat hij daar zocht,
wat moest ik met die snuiter.
Ik kreeg het warm en plots weer kil
o heer, ik kon de rem niet vinden,
in doodsangst gaf ik toen een gil,
d'examenman, hij kon mij wel verslinden.

Verwoesting las ik in zijn blik
'k vloog naar benee in waarde.
en in mijn keel welde een snik
die een hele huilbui baarde,
en gierend als een westerstorm
nam ik geknakt op slag de benen
voor mij gold geen fatsoen of norm
m'n rijbewijs, het was opnieuw verdwenen.

W.Resink.

Machinestempels als verzamelgebied (2)

Jos MA. G. Stroom.

In de vorige, de eerste aflevering van deze rubriek, heb ik machinestempels omschreven als: de door de PTT (TPG) aangebrachte machinale afstempelingen. Deze stempels worden in de regel in zwarte inkt aangebracht. De bedoeling hiervan is om de postzegels te ontwaarden, dus ze voor een tweede gebruik ongeschikt te maken.

Mijn interesse voor deze stempels is ontstaan tijdens mijn studententijd in Nijmegen. Toen heb ik met een aantal studievrienden, bij een gezellig biertje, de postzegelvriendenclub "De Vrolijke Likkert" opgericht. Wij waren er op die late oprichtingsavond van overtuigd dat "echte" filatelie alleen betrekking had op gebruikte, gestempelde postzegels. Verder dan drie leden (zonder bestuur) hebben we het nooit gebracht...

Kort daarna is mijn echte fascinatie voor de machinestempels ontstaan; ik kreeg in die tijd, o.a. via de Nijmeegse filatelist F.L. (Louis) Oorsprong, nogal veel "kantoorpost", dus complete poststukken. Deze waren van "gewone" zegels voorzien, want de bijzondere zegels hadden eerder al een andere bestemming gekregen.

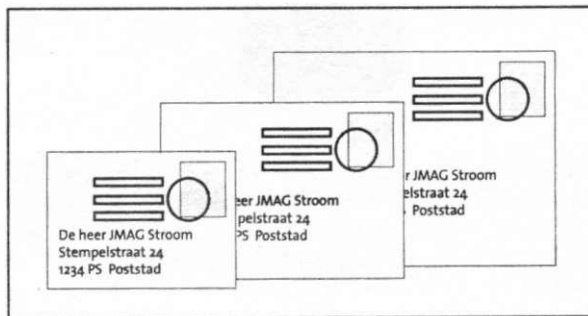
Toen ik die stukken eens goed bekeek, vielen mij een paar dingen op. Allereerst waren dat de "varianten in de stok" (noot 4). Er waren kleine ronde, grote ronde, en rechthoekige datumstempels. En vlaggen waren er in twee formaten: 2x4 en 3x3 cm. (Afbeelding 6). Ik kwam er toen al snel achter dat dit te maken had met de verschillende machines die voor de stempeling gebruikt werden.

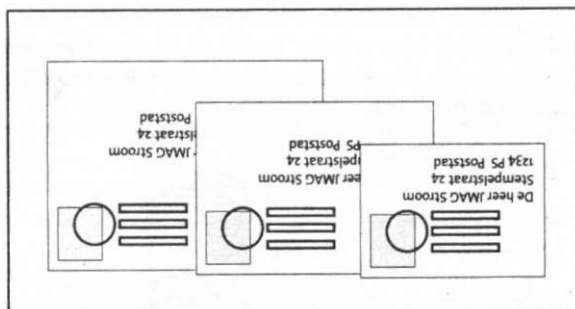
Afb.6: de vier Stempelvarianten die al tientallen jaren, en nog steeds, voorkomen op machinaal gestempelde post: een rechthoekig datumstempel en een klein rond datumstempel, beide met een vlag van 2x4 cm. (Nijmegen en Zaandam) en een klein rond en groot rond datumstempel met een vierkante vlag van 3x3 cm. (Wychen en Wormerveer). (noot 5).

Behalve dit verschil in stempeltypen, waar ik in latere afleveringen dieper op in zal gaan, viel mij nog iets anders op. En dat boeide mij nog veel meer. Dat was namelijk dat de machine kennelijk in staat was om op alle formaten van post de postzegel rechts boven in de hoek af te stempelen. Zowel op kleine enveloppes, op brieven van standaard formaat en ook op grote enveloppen stond het machinaal aangebrachte stempel steeds rechtsboven. (Afbeelding 7a). Hoe kon zo'n machine nu weten waar het stempel geplaatst moest worden, of met andere woorden, waar de postzegel was geplakt?

Het antwoord op deze vraag bleek al even eenvoudig als... tja, als het ei van Columbus. Poststukken worden namelijk KOPSTAAND in de stempelmachine geplaatst. Deze handeling noemt men het "koppen" van de post (noot 6). Als alle poststukken in kopstaande stand gestempeld worden, dan wordt het stempel op alle stukken (in de machine) linksonder aangebracht. Maar dat is dus op het poststuk rechtsboven!!(Afbeelding 7b).

Afb.7a: Schematische weergave van enkele poststukken met de plaats van het machinestempel.

Afb.7b: Schets van de stand waarin de poststukken in de stempelmachine ingevoerd worden. De stempels zijn nu, evenals de brieven, *kopstaand*.

Afb.8: Stempelmachine Type Flier uit het midden van de vorige eeuw. De brieven worden kopstaand door de machine gevoerd en voorzien van een stempel, dat eveneens kopstaand in de machine zit. (Foto PTT)

Afb.9: Foto van een stempelkop in de stand waarin die in de machine geplaatst is, dus op z'n kop. (In spiegelschrift: Rotterdam CS. /30V16/ 1951 en 4cm / langs de bovenkant / vrijlaten / VOOR DE POST). Op deze foto is duidelijk te zien dat vlag en datumstempel twee aparte elementen zijn, die afzonderlijk uitgenomen kunnen worden. (Foto PTT)

Nu we gezien hebben op welke wijze stempels machinaal worden aangebracht, gaan we nog even kijken naar een daarbij incidenteel voorkomende fout.

In de stok, het stempeldeel met plaatsnaam en datum, wordt ook een uur van stempeling afgedrukt. Vroeger werd dit elk uur bijgesteld, tegenwoordig gebeurt dat nog maar zelden en staat het permanent b.v. op 20 of 21 uur. Maar wel moet elke dag de datum aangepast worden. De stok wordt daartoe uit de stempelkop genomen en na verandering weer teruggeplaatst.

Afb. 10: Machinestempel Nijmegen, 10 januari 1978, met stempelvlag Kerkbalans, waarvan de stok rechtop in de machine heeft gezeten waardoor dat stempeldeel kopstaand op de briefgeplaatst is.

Wanneer die terugplaatsing *niet kopstaand* gebeurt, dan zal de afstempeling later *juist wel kopstaand* op de brief terechtkomen. Immers de brief is *zelf kopstaand* door de machine gegaan en gestempeld (Afbeelding 10).

En wat met de stok kan gebeuren, dat kan natuurlijk ook met de vlag! In Nieuwegein was een der medewerkers even "van de kaart" toen hij de vlag in de machine plaatste. Het duurde ruim een week voordat de fout hersteld werd.

Afb. 11: Kopstaande vlag "weken van de kaart" in een stempelmachine in Nieuwegein, van 3 tot 14 september 2004.

Tenslotte:

Naar aanleiding van het stempel "HEBT U AL EEN CM²" in de eerste aflevering kan ik melden dat informatie over de centimeteractie te lezen is in het blad "Ons Amsterdam" van april 1986. Het Damplantsoen in Amsterdam werd per vierkante centimeter verkocht aan het Nederlandse volk voor de prijs van 2 kwartjes per perceel. De opbrengst was overigens teleurstellend: voor het Dammonument (er waren ook nog andere instellingen die geld kregen) werd een bedrag van 150.000 gulden uitgetrokken. Een snelle rekensom leert dat dat een equivalent was van 30m². Met dank aan Henk Smit.

Noten:

- 4) In de vorige aflevering heb ik die term uitgelegd: ze wordt gebruikt voor het gedeelte met plaatsnaamaanduiding en datum. Het gedeelte ernaast, met golflijnen of tekst, noemen we de "vlag". Machinestempels worden ook wel "vlagstempels" genoemd.
- 5) In vervolgen tijden zijn er veel meer stempeltypen in gebruik geweest. De hier getoonde exemplaren zijn de laatste typen in de Catalogus Machinestempels, nl. de Typen XV, XVI en XVII.
- 6) In de 2^e helft van de vorige eeuw zijn er ook volledige automatisch werkende schift-opzet-stempelmachines in gebruik genomen. Die kunnen de post zelf "koppen". Daar kom ik in een latere aflevering nog eens op terug.

Zomaar een gedachtegang van een postzegelverzamelaar.

Zondagmorgen,

Het maakt niet uit wat voor weer of het is, of het regent, of de zon schijnt, op zondagmorgen gaan we op pad.

We passeren trimmers, natuurliefhebbers, hondenuitlaters of andere vroege vogels die hun partner en het warme bed achtergelaten hebben.

De bestemming is een of ander achterzaaltje dat niemand buiten ons kan vinden.

Het kan een gemeenschapshuis zijn in Huissen, een kantine van een school in Wijchen of een kerkje in Arnhem.

Wij zijn mannen met een missie want vrouwen zijn sterk in de minderheid. Oude mannen vooral want er komt helaas niet veel vers bloed meer bij.

Ons doel is compleetheid maar we weten dat we het onmogelijke nastreven. Alleen de koningin van Engeland heeft ze allemaal maar daar kunnen wij in geen enkel opzicht aan tippen.

We zouden zelfs niet compleet willen zijn want dan is het verzamelen afgelopen en juist daar gaat het ons om.

Wij zijn allemaal middenmoters of ouder, moe en gebrekkig maar we zijn in onze jeugd ooit besmet geraakt met het postzegelvirus. Het begon met het afweken van de postzegels die op de brieven zaten.

De ene brief kwam van de andere kant van de wereld, de andere iets dichterbij huis.

Op de ene zegel stond een kathedraal op de andere een of ander exotisch dier dat we nog nooit gezien hadden.

Maar de belangstelling voor de postzegel was gewekt en bracht onze fantasie op gang. Het deed ons naar de atlas grijpen om uit te zoeken waar hij precies vandaan kwamen welke lange reis hij afgelegd had.

De postzegel was de boodschapper van het onbekende.

We plakten ze in schriften of staken ze in stockboeken, serie bij serie en land bij land bij elkaar.

We kochten catalogi om te zien of we een serie compleet hadden of om te kijken hoeveel zegels zo'n land er inmiddels uitgegeven had.

Zo kwamen we er ook achter dat sommige postzegels zeer zeldzaam zijn, zoals de blauwe Mauritius zegel die miljoenen kost.

De Mauritius zit er voor ons echt niet in maar wij kunnen hem in Nederland gelukkig wel zien als we dat willen.

Wij komen bij elkaar in achteraf zaaltjes met formica tafels, kijken in elkaars boeken, en ruilen of kopen dan zegels.

Er wordt vaak een felle strijd gevoerd om het zegeltje, soms gaat het om 10 eurocent, soms om een euro, soms om 5 euro maar ook veel hogere bedragen van honderd of meer euro's komen voor.

We willen allemaal zo goedkoop mogelijk aan onze zegels komen dat hoort erbij. Soms worden er vergissingen gemaakt die in het voordeel van de "kenner" uitvallen,

zegels met een plaatfout, zegels met of zonder watermerk het kan allemaal veel verschil maken in de catalogusprijs.

We leren elkaar als verzamelaar steeds beter kennen. We komen erachter dat de een lasser is, de andere een gepensioneerde dokter en weer een ander directeur van Philips.

Dit alles doet er echter niet toe, de hobby maakt ons allen voor even gelijk. Soms is er opeens een tafeltje leeg, iemand is ziek, heeft een hartaanval gehad of nog erger hij of zij is overleden.

Niet langer zal hij hijgend zijn karretje of tassen vol stockboeken naar binnen zeulen en hoopvol wachtend aan zijn tafeltje gaan zitten.

Voor even worden we op onze tijdelijkheid gewezen maar dan vragen wij ons al weer af wat er met zijn verzameling is gebeurd. Wij zijn ook maar mensen.

Wat hebben wij toch een mooie hobby.

W. Frijters

VAN 9 JUNI t/m 9 JULI

FILATELISTEN VER. "NOVIOPOST"

Bestuur

Voorzitter:

A.F. Buitenhuis, Tolhuis 20-30,
6537 LW Nijmegen, tel. 024-3449032
buitenhuis@telebyte.nl

Secretaris:

W.J.M. Goossens, Vendelierstraat 15
6562 NA Groesbeek, tel. 024-3974654
w.j.m.goossens@chello.nl

Penningmeester:

A. Thijssen, Bongerd 68,
6581 TH Malden, tel. 024-3581054
Postbankrekening 575462 t.n.v.
Fil. Ver. "NOVIOPOST" Nijmegen

Commissie Veilingen:

H. Pierlo, Oliemolen 5
7041 BR 's Heerenberg, tel. 0314-661433

Ledenwerving:

Mevr. Th.G. v. Hoogstraaten-v. Rijswijk,
Zebrastr. 18, 6531 TX Nijmegen,
tel. 024-3550895

Afdeling Jeugd:

H.M. van Rooijen, Heydenrijkstr. 74
6521 LD Nijmegen, tel. 024-3234447

Commissie Activiteiten:

A.G. van den Berg, Diepvoorde 27-18,
6605 GP Wychen, tel. 024-6411149

Rondzending:

G.L.P. Dezaire, Lankforst 52-14,
6538 KH Nijmegen, tel. 024-3446150.

Pr-afdeling

vacature

Bibliotheek

W.J.M. Goossens, Vendelierstraat 15
6562 NA Groesbeek, tel. 024-3974654

Rondzending Tijdschriften

J. Diesveld, Wendelenkamp 42,
7091 TX Dinxperlo, tel. 0315-652179

Uiteenadres catalogi

Mevr. Th.G. v. Hoogstraaten-v. Rijswijk,
Zebrastr. 18, 6531 TX Nijmegen,
tel. 024-3550895

Nederlandse FDC-dienst

H.J.W.H. de Vos, De Lingert 62-06
6605 DW Wijchen, 024-6417236
Postbankrekening 4346530 t.n.v. Ned.
FDC-dienst "NOVIOPOST" Nijmegen

Rondzenddienst

Algemene leiding:

J.M. Rijdsdijk, Postweg 37
6523 KR Nijmegen, tel. 024-3221596

Administratie:

G.L.P. Dezaire, Lankforst 52-14,
6538 KH Nijmegen, tel. 024-3446150.
Postbankrekening 2744133
t.n.v. Hoofd Rondzendingen "Noviopost"

Aanleveren/afnemen Boekjes

M.C. Meeuwse, Diamantstraat 46
6534 WZ Nijmegen, tel. 024-3561965

Distributie wijkerondzendingen:

C. Knoop, De Savornin Lohmanstraat 20
6535 SX Nijmegen, Tel. 024-3555606

J.L. Spaargaren, Hertstraat 5

6531 KL Nijmegen, tel. 024-3559693

Distributie Gerichte Rondzendingen Ned. en Overzee:

C. Knoop, De Savornin Lohmanstraat 20
6535 SX Nijmegen, Tel. 024-3555606
c.knoop3@chello.nl

Distributie Gerichte Rondzendingen:

H.A. Schreven, Broerdijk 142
6523 HE Nijmegen, tel. 024-3234430

Ledenadministratie

J.H.A. Ebben, Jekerstraat 15
6542 RZ Nijmegen, tel. 024-3771648
E-mail: leden.noviopost@cs.com

Redactie Novioposta

Inleveren copy en overige zaken:

J. Mulder, Hazeleger 218,
5431 HT Cuijk, tel. 0485-314047

Nieuwtjesdienst Buitenland

G.A.J. Kolman, Akkerslagen 45
5364 RG Escharen, 0486-473868
Postbankrekening 5552048 t.n.v. Hoofd
Nieuwtjesdienst "NOVIOPOST" Nijm.